

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

S prilogo „Domoljub“.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXIII.

V Celovcu, 19. maja 1904.

Štev. 20.

Komendator Valentin Šumah †.

„Umr! je mo ž“

In zopet turobno pojó zvonovi, in zopet težko žaluje slovenski Korotan, zopet žaluje krška škofija, ker — umrl je mo ž!

Mo ž vzgleden, mo ž vzoren, kakor jih ravno sedanji čas tako zelo potrebuje, a jih je, tako malo najti, — je umrl! Najboljših eden je bil, — blag, požrtvovalen, ljubezniv, gostoljuben — vzor-duhovnik, vzor-rodoljub, — na vse strani je skrbel za svoje, trudil se, delal v svojem težavnem duhovskem poklicu — ni bal se znoja, ne strašil se boja, kedar braniti je bilo časti in pravice národu in jeziku svojemu!

Ta mo ž nam je umrl!

Ob preranem grobu njegovem plaka slovenski Korotan, saj smemo reči, da se mu je podrl steber! Ob grobu njegovem žaluje ves slovenski národ, ker v njem počiva mo ž iskrenega navdušenja, kakor kristal čistega značaja, — rodoljub, ki je za dobro národno stvar vsikdar nesebično, požrtvovalno delal in svetoval! Ob tem grobu žaluje vsa krška škofija, ker je izgubila zopet nad vse vnetega, vedno za blagor v oskrbo mu izročeni duš skrbčega delavca v vinogradu Gospodovem! Za rajnim žalujejo zvesto mu udani prijatelji; saj kdor ga je poznal, ga je moral spoštovati in ljubiti. Za njim pretakajo solze žalosti njegovi farani, za katere je tako zelo skrbel, reveži, katerim je pomagal v vsaki potrebi, dijaki, katere je tako rad podpiral!

Smemo reči: Splošno je žalovanje nad izgubo takega mo ža!

* * *

V petek dné 13. maja 1904 ob 8. uri zjutraj je na starodavni Reberci po daljši težki bolezni umrl preč. g. kn. šk. duhovni svetovalec, komendator in župnik, **Valentin Šumah.**

Ni še minulo 27 mesecev, odkar smo položili na Reberci k zadnjemu počitku zemeljske ostanke nepozabnega nam komendatorja Mat. Servicija, in danes žalujemo že ob preranem grobu njegovega naslednika — Valentina Šumaha! Ob grobu njegovega strica J. Müller-ja, ki je tudi umrl kot komendator na Reberci, smo položili dné 15. t. m. tudi zemeljske ostanke Šumahove, da tu čakajo velikega dné vstajenja!

Porodil se je naš Valentin Šumah dné 30. junija 1847 v Šinčivasi kot sin spoštovanih slovenskih starišev. Srednje in bogoslovske šole je dovršil pridni dijak in bogoslovec s prav dobrim uspehom v Celovcu in tu bil dné 14. julija 1872 posvečen v mašnika.

Dné 29. septembra 1872 je nastopil prvo svojo duhovniško službo kot kaplan v Radlah, od koder je odšel dné 15. junija 1873 v Lieseregg blizu Sovodja, dné 10. novembra istega leta pa v Mostič, kjer je ostal do 10. novembra 1876. Potem je bil imenovan za provizorja pri sv. Ožboltu nad Mostičem in dné 15. avgusta 1877 za provizorja pri Devici Mariji Pomočnici nad Kotarčami.

Dné 14. aprila 1879 je odšel za provizorja v Štebenj v Podjurski dolini, odtod dné 15. februarja 1881 na Jezersko, in dné 29. avgusta 1889 v Šmihel nad Pliberkom. Dné 1. septembra 1901 je nastopil komendo na Reberci.

To so, rekel bi, nekako zunanji podatki o pastirskem delovanju nepozabnega nam pokojnika. Na vseh teh številnih mestih se je pokazal Valentin Šumah kot neumorno delavnega, vnetega, požrtvovalnega dušnega pastirja.

Da bi po Kristusovem vzgledu vsem postal vse, je bila naloga in cilj njegovega življenja. Zato se, dasi dostikrat bolehen, ni zbal nobenega truda, zato je zastavil vse svoje moči! Vneto je

oznanjal besedo božjo, trudil se je v spovednici, skrbno je gojil vsako stran dušnega pastirstva, da reši Gospodu neumrjoče duše!

Posebno vnet je bil pokojni Šumah za lepoto hiše božje. O tem so priča hiše božje vsepovsodi, koder je služboval, in tu spominjamo samo na krasno farno cerkev v Šmihelu nad Pliberkom. Z mnogim trudom in velikimi žrtvami jo je prenovil od zunaj in znotraj, ji oskrbel mnogo lepe oprave, krasnih oblačil, da bode še dolgo pričala o njem. Poglavitna skrb mu je bila tudi vedno, da se služba božja obhaja kolikor mogoče dostojno in lepo! V priznanje premnogih njegovih zaslug za dušno pastirstvo je knezoškof dr. Kahn imenoval l. 1899. Val. Šumaha svojim kn. šk. duhovnim svetovalcem.

Povsod se je kazal pokojnik pravega očeta ubogih. Reveža ni pušcal od sebe brez tolažbe in podpore, koderkoli se je v njegovi fari zgodila kaka neugoda, je bil on med prvimi, ki so hiteli na pomoč! Poseben prijatelj je bil ubogi mladini, zlasti dijakom, katere je rad in izdatno podpiral. Mnogokdo je prišel le z njegovo pomočjo v višje šole in do boljšega kruha. Pač ni našel vedno zaslužene zahvale zato; bridko ga je to bolelo, a vendar ni radi tega drugim odtegoval svoje podpore.

Kako iskren, navdušen, delaven, odločen národnjak je bil pokojni komendator Valentin Šumah, to vé ves slovenski Korotan, to so vedeli tudi naši národni nasprotniki, ki so ga tolikokrat napadali in grdili po svojih listih! Njegova ljubezen do domovine slovenske je bila res dejanska. Požrtvovalno je podpiral vsako národno podjetje; odločno se je potegoval za pravice slovenščine. Dokaz temu je občina Šmihel nad Pliberkom, ki se je pod njim, rekel bi, prenovila v národnem oziru! Zlasti za pametno ureditev naših šol se je trudil, žal zastonj. V Šmihelu je bil svoj čas načelnik krajnega šolskega sveta, istotako zadnji čas v Železni Kapli. Kako so ga Šmihelčani čislali, je pokazal tamošnji občinski odbor s tem, da ga je soglasno izvolil častnim občanom bistriške občine.

Mnogo bi se še dalo pisati o vrlinah pokojnika, a že povedano kaže, kako odličen, res cel mo ž je bil pokojni Šumah. Ljubili so ga duhovni tovariši njegovi, spoštovalo ga je ljudstvo, vsak, kdor ga je poznal, ga je moral čislati! Značilne za pokojnika so besede, ki jih je izrekel neki stari kmet na Mostiču: „Nad 30 kaplanov vem, da smo imeli v naši fari; a tako odličen in vzoren, kakor Valentin Šumah, ni bil nobeden!“

* * *

Dasi na videz krepke postave, je pokojnik vendar veliko bolehal. Že pri Mariji Pomočnici je bil na smrt bolan; pozneje je bolehal na ledvicah in je moral večkrat iskati pomoči po raznih kopališčih.

Letošnjo zimo se je bil v Celovcu prehladil in začel hudo kašljati. Vkljub temu je v postu pridno spovedoval v mrzli cerkvi. A dné 25. sušca je mogel zadnjikrat maševati in moral se je vleči na — mrtvaško posteljo! Zdelo se je, da bo zopet okreval, zelo si je želel, da bi mogel odpotovati na morje in se tam popraviti, — a Bog je hotel drugače, — poklical je svojega zvestega služabnika k sebi. Minuli teden se je bolezen hitro hujšala in odrekla je vsako zdravniško pomoč. Sprejel je pri popolni zavesti sv. zakramente, uredil vse svoje stvari in v petek dné 13. maja zjutraj je po kratkem smrtnem boju mirno v Gospodu zaspal. V bolezni mu je požrtvovalno stregla dolgoletna zvesta služabnica njegova, gdčna. Zefa Kogelnik.

Kdorkoli je zaznal o smrti komendatorja Valentina Šumaha, je dejal: Izgubili smo najboljših enega! Vedno časten in slaven mu spomin!

Naj počiva v miru!

Naše ljudske šole.

Srečno svojo pot hoditi
ima mladino dobra šola učiti*.
A. M. Slomšek.

XI.

Kaj pa pravijo nasprotniki slovenske šole?

A. Nemščina je potrebna, pravijo; nemški se pa otroci naučijo le v utrakvistični šoli. Prvič ni res, da bi se otroci nemški naučili le v utrakvistični šoli! Ko bi to bilo res, zakaj morajo iz Podgorjan in od drugod, kjer imajo utrakvistične šole, dati svoje otroke na Nemce služiti, da se tam naučijo nemški? — Drugič nemščina še davno ni vse in ni najpotrebnejše, kar more človek znati. Ko bi nemščina sama že storila človeka srečnega, zakaj pa je največ beračev, ki beračijo z nemškim jezikom? Izmed 100 beračev, ki pridejo prosit vbogajme, jih gotovo še tukaj med nami Slovenci 80 prosi v nemškem jeziku. Ne bodite tako abotni: samo znanje nemškega jezika še nobenega ni storilo srečnega. Da boš srečen, moraš znati več, ne samo nemško blebetati — in moraš pred vsem biti pošten in priden. — Konečno pa, kakor sem že prej rekel, nikakor ni res, da bi se v slovenski šoli ne učili nič ali premalo nemškega. Lahko imenujem šolarje iz št.-Jakobske slovenske šole, ki znajo več nemškega jezika kakor mnogi, ki so hodili v utrakvistično šolo in niso bili na Nemcih učiti se nemščine.

B. Če človek nemški zna, pravijo, pride lažje naprej! Da, lažje pride naprej — a ta naprej priti ima posebno za kmečki stan veliko več slabih kot dobrih strani. Prašam vas, ali je za kmeta res bolje, da njegovi in njegovih gostov otroci pridejo naprej v mestu, med tem ko kmet doma nima niti toliko poslov, da bi mogel le za silo obdelati svoje polje? Ali je res bolje, da pridejo otroci naprej od doma, izpred oči svojih starišev in varhov — v tujino, domu pa kot prislužek, dostikrat kot edini prislužek, ki si ga od nemške mestne službe prihranijo, leto za letom pošiljajo kaj „malega“ — na občino pa zdaj iz porodnišnice, zdaj iz bolnišnice računati in plačilni ukazi — sevé: ker se z nemščino pride vse lažje naprej ali kaj? In ali je bolje, da Slovenci svoja mlada leta, ko imajo še čile kosti in trdne kite, preživijo v službi za mesto, v službi za tujca — na stare dni pa se zdelani in pohabljeni, kot slabotni in bolehní starčki vrnejo domu — zobat slovenski kruh, ki je prej za mlade zobe bil preboren, pretrd, prečrn in neukusen? — Slovenci! ne dajmo se varati in bodimo pametni: dobro je, če znamo nemški — a sama nemščina nam ne pomaga in revež je in ostane, kdor se ni nič drugega učil. Kdor pa se je v šoli naučil najpotrebnejših reči za življenje: pisati, brati, računati — in pred vsem: krščansko živeti — srečen bode in prav dobro bo tudi brez nemščine prišel naprej. Sicer pa še enkrat ponovim, kar sem zatrjeval že toliko in tolikokrat, da se mi Slovenci nemščine nikakor ne branimo in da odločno zahtevamo, naj se tudi v naših slovenskih šolah nemščina poučuje kar največ mogoče.

C. Pa pri vojaki, pravijo, tam je pa le revež vsak, ki ne zna nič nemški! — O tem res

ne morem govoriti iz lastne izkušnje, povem pa, kar sem slišal od drugih. Ko sem bil še v Celovcu za kaplana, me je večkrat obiskal vojak iz spodnje Koroške. Fant od doma ni znal prav nič nemški, četudi je hodil v utrakvistično šolo. Prašal sem ga: no, kako je pa pri vojaki? Ali se ti kaj težko godi, ker ne znaš nemški? „Prve mesece je bilo res hudo, mi je odgovoril, sedaj pa mi gre prav dobro. Ubogati je pri vojaki glavna reč; kdor zna ubogati, tistemu ni posebno hudo. Od začetka je hudo povsod, posebno še pri vojaki, pa ne le za Slovence, ampak tudi za Nemce.“

Odličen Nemec,* ki je pri vojaki bil desetnik, mi je rekel: „Ko bi še enkrat prišel k vojakom, izbral bi si samo slovenske vojake; četudi Slovenec ne ume nemške besede, ti vendar tako pazi in tako gleda na vse, kar mu pokažeš, da najpotrebnejše reči zna prej, kakor marsikateri Nemec“. Tako je: Brihtnemu fantu, ki je ob enem ponižen ter zna ubogati, se pri vojaki nikdar ne bode godilo slabo, četudi ne bi znal besedice nemški — malopridnež pa in lenuh je revež, dasi bi znal vse jezike; potepa nikjer ne hvalijo in nikjer mu ne nudijo cučkov, najmanj pa pri vojaki.

D. Tisti pa, ki grejo študirat, morajo pa vendar-le znati nemški, pravijo drugi. — To je v toliko, da kdor hoče iti študirat v Celovec ali pa v Beljak, mora znati nemški — toda ali so samo v Celovcu in Beljaku latinske šole? Za Slovence sploh bolj kaže, da bi hodili študirat v Ljubljano ali pa v Kranj ali pa v Celje; tam vsaj za skušnjo ni potreba znati toliko nemščine, kakor v Celovcu in pa v Beljaku, kjer je ves pouk čisto nemški. Druga reč je pa ta, da se tudi na utrakvističnih šolah, katere obiskujejo samo slovenski otroci, šolar ne nauči toliko nemščine, da bi v Celovcu ali v Beljaku mogel napraviti skušnjo za latinske šole. Tudi z utrakvistične šole mora vsak prej iti v mesto učiti se nemščine, potem še le more iti k skušnji.

Zahtevamo šole s slovenskim učnim jezikom! Nemški znati ni še vse; dobro je, če kdo zna tudi nemški, kakor je sploh dobro znati več jezikov, vendar samo znanje nemškega jezika človeka še ne stori srečnega. Saj imajo Nemci ravno tako berače, kakor je imamo mi Slovenci. Ker nemški znati ni še vse, ne more biti kaj prida taka šola, v kateri se najbolj in skoraj edino gleda le na nemščino, drugi predmeti pa se zavoljo nemščine zanemarijajo — ampak dobra šola je le tista, v kateri se z enako skrbjo in enako mero poučujejo vsi za srečno življenje potrebni predmeti. Kakor smo brali v „Miru“ z dne 17. decembra 1903, je naš g. deželni šolski nadzornik sam o utrakvističnih šolah rekel, da so samo le gledé nemščine imena vredne, v drugih predmetih pa se nič ne doseže.“ Tedaj nekaj nemščine se v utrakvističnih šolah še naučijo, drugega skoraj nič — in vendar nemščina še davno, davno ni vse! **Zato pa utrakvistične šole za nas Slovence niso, in potrebno je, da se jih iznebimo prej ko prej!** Za nas je **edino prava šola** le tista šola, v kateri je slovenski učni jezik, v kateri se pa

* Če kdo želi vedeti ime, mu ga povem, da se sam lahko prepriča, ali govorim resnico ali ne.

tudi nemški jezik uči največ kar mogoče. **Zato v boj za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom!**

Št. Jakobčani! Viedini na celem Koroškem ste tako srečni, da imate petrazredno ljudsko šolo s slovenskim učnim jezikom. To šolo vam sedaj hočejo vzeti s tem, da vam jo bodejo s prihodnjim šolskim letom raztrgali v dve šoli. Še je v vaših rokah, da to zabranite. **Potrebno je samo, da, ko bodete vprašani, v katero šolo hočete dati svoje otroke, kratkoma in brez vsega besedičenja ter odločno odgovorite: v to šolo, kakoršna je zdaj!** Če boste vsi enako zahtevali zdajno šolo, vam bode ostala cela, nerazdeljena petrazrednica — in to je, kakor ste se gotovo že prepričali, veliko vredno. Pred vsem si s tem ohranite petrazrednico, v kateri se otroci morejo pač več naučiti, kakor v dvo- ali trirazredni šoli. S tem pa tudi zabranite, da v Št. Jakob nikoli ne sme priti za učitelja trd Nemec, kar je tudi velikega pomena. Najvažnejša reč pa je to, da s tem za št.-Jakobsko šolo ohranite slovenski učni jezik, katerega naši otroci zastopijo in v katerem se ne bodejo priučili samo nemškega jezika; ker bodo pouk zastopili, se bodejo tudi v drugih predmetih naučili več, kakor v utrakvistični šoli.

Matej Ražun župnik.

Dopisi.

Železna Kapla. (Razno.) Dne 6. maja se je vršil v Kapli vojaški nabor. Potrdili so jih iz občin: Bela, Galicija, Jezersko in Železna Kapla skupaj 34. Da ni bilo brez juckanja in rabuke, se lahko ugane. — Za okrožnega zdravniška sodnijskega okraja Železna Kapla je imenovan čitatelj „Mira“ že znani in Slovence prijazen (!) g. dr. Krasnik ter je pričel poslovati s 1. majem. — Ponesrečil se je dne 3. maja zidarski mojster J. Županc iz Železne Kaple. Popravljal je v Ervici neki most, pri tem se je vpiral, da bi vzdignil večjo peč. Toda stopil je preveč nazaj, zmanjkalo mu je tal, padel je znak in si zlomil tilnik. Ostal je na mestu mrtev. Ponesrečenec zapušča ženo in dvoje otrok.

Železna Kapla. Fik-fik-vlak ima nov vozni red od 1. maja, kateri je pa povzročil pri vseh Podjunčanih hudo kri. Morda menijo ljudje, ki sestavljajo vozni red, da se bode Podjunčani vozili sedaj v Maribor, Gradec ali na Dunaj kupovat svojih potrebščin, ker ni nijedne (izvzemši posebni vlak, ki vozi samo ob nedeljah in praznikih ob 1/2 10. uri zvečer) naravnostne zveze s Celovcem. Železnica se je zidala v prvi vrsti za Podjunčane, ne pa za morebitne tujce, ki bi utegnili priti v Železno Kaplo. Če se je pa hotelo vstreči tujcem, bi se ne smelo pozabiti domačinov. Čuje se, da so se storili koraki v ta namen, da se stvar predrugači.

Globasnica. (V znamenju kamenja.) Ko so v nedeljo zvečer, 8. t. m., po dokončanih igrar „Lurška pastirica“ in „Brati ne zna“ od Šoštarja ljudje odhajali domu, pripetilo se je, kar tukaj menda nič nenavadnega ni, da je priletelo za dvema odhajajočima, ko sta šla skozi vas, prav debelo kamenje. Kamenje, namenjeno tema dvema, ni za-

Podlistek.

Pridna žena.

Priden, delaven kmet se poda v Ameriko, da bi tam lažje preživel sebe in svoje. Imel je ženo in štiri otroke. Dobro uro od katoliške cerkve najde lep kos dežele, kjer se naseli. Ker je bil spreten gospodar in je imel pridno ženo, je bilo njegovo posestvo kmalu najlepše v celi okolici.

A tudi za njega pride, kakor za vsakega človeka, ura skušnjave; in sreče večina ne more prnesti ljudij. Našega posestnika sosed je bil vesela duša, ali z drugimi besedami, bil je navaden pijanec. Občevanje ž njim je spravilo našega posestnika na slaba pota, predno je to zapazil. Večkrat je prišel pijan domu. K pitju je prišla igra, in ker je bil v tem začetnik, je navadno zgubil. Vedno več slabih tovarišev se ga oklepa, da bi izkoriščali in ga razvedrevali pri glažu. Tako gre tri leta. Vedno globokeje se podira nesrečnež, pridelek in živina gresta v pijači skoz grlo, in včasih cele tedne ni bilo treznosti.

In kaj počne njegova uboga žena doma? Bila je mati sedmerih otrok. Da bi imela hlapca ni neslo. Skušala je odvrniti moža od nesrečnega početja, a zaman. Kljub temu ni tožila nikomur, z nadčloveškimi močmi je delala s svojimi otroci in molila je, molila brez prenehanja. V hiši je bilo vse lepo čedno; z možem je ravnala vedno z največjo prijaznostjo, skazovala mu isto in še večjo ljubezen, kakor popred, prijazno mu odgovarjala in

molčala, če jo je zmirjal. Prišlo je celo do pretepa, a molčala je in molila. V marsikateri mrzli noči je morala zapustiti z malimi otroci hišo, da otme pred pijanim možem svoje življenje. A ni šla tožit med sosede, temveč skrila se je kje v hlevu ali skednju in je tam molila za svojega nesrečnega moža in za nedolžne otroke.

Iz katerega vira je pa zajemala ta težko izkušena žena moč, da je mogla toliko prenesti in pretrpeti? Iz onega, katerega nam kaže nebeški Zveličar, ko pravi: „Vsi, kateri ste obloženi in trpite, pridite k meni, jaz vas bom okrepčal!“ Kljub mnogovrstnih opravil je vedela žena vse tako urediti, da je mogla iti vsak dan čez uro daleč k sv. maši in pošiljati svoje otroke v šolo. Vsaj vsake 14 dni je pristopila k sv. zakramentu. Vedela je pač, da ji more pomagati le čudež milosti božje; le na Boga je zaupala. In kako dolgo je trajala nje skušnja? Skozi tri leta je molila neprenehoma in trpela neizrekljivo veliko — in vendar ni bilo boljše, temveč dan na dan slabše. Vse je bilo zapravljeno, revščina in pomanjkanje sta bila stalna gosta in kljub temu — neomahljivo zaupanje, to je junaštvo!

A Bog, ki včasih dolgo skuša, ve tudi pomagati. Mož je zapravlil vse, le zemlja je bila še njegova, katere pa prodati ni smel. Če pa kdo vse zapravi, potem zgubi veljavo tudi v očeh gostilničarjev; tudi njemu je le lump, kateri se mora postaviti pred duri. Hotel je sicer svojo ženo prisiliti, naj privoli v prodajo zemlje; a žena je bila stanovitna v svoji dolžnosti za otroke, odprla je pa usta kljub vsemu pretepu le, kedar je opominjala svoje otroke, naj molijo za nesrečnega očeta.

Kjer je pa sila največja, tam je blizu tudi pomoč božja. Po strašni noči, ko je izgnal ženo in otroke iz hiše, pride nesrečnež zjutraj k župniku ter ga prosi za spoved; več ne more prenašati, drugače mora obupati. Župnik misli začetkom, da je nekaka pivska norost. Pa kmalu zapazi, da je mož trezen. Na vprašanja, kaj ga žene sedaj k spovedi in v cerkev, katero se je skoz tri leta izogibal liki kuge, pripoveduje mož ne samo svoje grdo življenje, temveč tudi prav satanski nagib svojega ravnanja v zadnjem letu. Grizenje vesti si je mogel utešiti le v pijanosti in sicer, dokler ni videl svoje žene in svojih otrok. Spoznal in čutil je čudovito pobožnost svoje žene. In hudič mu je šepetal, da to ni prava čednost, temveč le hlinstvo, katero more odkriti z grdim ravnanjem. Zato, pravi, je s svojo ženo tako strašno ravnal, da bi ji izvalil tudi le eno jezno ali nevoljno besedo; zakaj potem bi ne bila boljša od njega in bi se njemu ne bilo treba pred njo sramovati. In ko je zadnjo noč strašneje, kakor prej kedaj, ž njo ravnal ter njo in otroke izgnal iz hiše, je šel skrivno za njimi, da bi videl, kaj bo žena storila in rekla. In on je videl, kako je na kolenih z otroci vred za njega prosila. To ga je pa tako zgrabilo, da je pokleknil k njim in ž njimi molil — prvokrat čez več let. In žena in otroci so mu padli okoli vratu ter mu vse odpustili, in zdaj bi rad vse storil, da bi zadobil odpuščanje tudi od Boga. Spovedal se je prav odkritosrčno in solze so mu lile po licih. Njegov angeljc, namreč njegova žena pride kmalu za njim, da z otroci vred Boga zahvali, da je sprejel zgubljenega sina. In mož ostane zvest Bogu in družini. Gostilne in slabih tovarišev se je vedno

delo njiju, ampak neko dekle, ki je ravno za njima hodilo. Kamen zadela jo je s tako silo v hrbet, da bi bila vsled velikih bolečin se zgrudila kmalu na tla, če bi ji strah pred napadalci ne dal toliko moči, da se je pravočasno umaknila. Kamenje, ki je priletelo za odhajajočima, je bilo več kakor za pest veliko in bi v slučaju, da bi koga zadelo v glavo, prizadajalo lahko smrtne rane. Mislim, da kaj takega ni treba dalje pojasnjevati, čim sam ob sebi se obsoja dovolj. Čudno je pač, kakšno veselje imajo gotovi ljudje nad tem, mirne ljudi, ne da bi komu dajali povoda, s kamenjem po noči napadati. Mislim, da bi zato poklicana oblast storila svojo dolžnost, da privede takšne suroveže k zasluženi kazni.

Črna. (Florijanov sejem) se je letos le slabo obnesel. Živine je bilo prav malo, a ta je bila nad vse draga. Nekaj novega smo pa letos le videli. Na najlepšem mestu utaborila sta se s svojo ropotijo dva mlada čifuta in sleparila ljudi. Upamo, da prihodnje leto krivonoscev ne bomo več videli, saj pride vendar vedno dovolj poštenih domačih trgovcev.

Črna. (Poroka.) Pretekli pondeljek poročila se je g. Tilka Stermic, iz znane Štekljeve hiše na Fari, s posestnikom tukajšnje Matevževe kmetije in gostilne. Vsem Črnanom pa je žal, da dosedanjega najemnika ne bo več pri „Matevžu“.

Koprivna. (Graški tehniki) korakali so zadnji petek od Črne skozi Koprivno na Žel. Kaplo. Jeden teh mladičev izrazil se je v gostilni, da je „sramota, da nobeden ne razume nemško v Koprivni“. To si je gostilničar zapomnil za prihodnost; kdor bo še tako sramotil Slovence na njihovi lastni zemlji, kratko malo ničesar dobil ne bo. Nemška nadutost je pač nad vse. „Herren“-Volk!

Sv. Višarje. (Začetek romanja.) Dne 12. maja se je pričela navadna pobožnost pri Devici Mariji na sv. Višarjih. Prvi dan je bilo kakih 100 romarjev iz sosednih krajev, največ iz Trbiža. Da je število prvih romarjev tako majhno, temu se ni čuditi, kajti pot na sv. Višarje je do sedaj še jako težavna radi velikega snega. Pot iz Žabnic na sv. Višarje je skoraj do cela s snegom zanešena in sicer v nekaterih krajih 2 do 3 metre visoko. Za poedinca, ki nastopi omenjeno pot, je velika nevarnost, da se mu sneg ne vdere pregloboko in on ne obtiči, kakor bi se skoraj bilo pripetilo 74-letnemu starčku iz Šmohorskega okraja, ki je zatrjeval, da je komaj in komaj dospel na goro. Naj si toraj poišče vsak sodruga na pot. Vrh tega dospe vsak, ako nima posebno dobrega obutala, čisto premočen na goro, kjer je še velik mrz in se tako lahko prehladi v noge, ker mu je težko mogoče posušiti obutev. Radi obilnega snega se tudi pitna voda ne more nikjer dobiti, za silo topimo sneg in sneženo vodo pijemo in rabimo za kuho itd. Solnce sicer že precej gorko pripeka ali prej kot v treh do štirih tednih snega še ne bode spravilo. — V sredo pred „Vnebohodom“ je bliskalo in grmelno in deževalo. — Vreme je še ugodno, samo po večerih razsaja včasih vihar.

Hodiše. (Surovost.) Na Kristusov vnebohod dne 12. maja sta šla dva kmetška fanta od popoldanske službe božje domu. Šla sta mimo neke gostilne blizu sosednje vasi. Ko ju ugledajo nemčurji, začeli so ju zmerjati s „Ciriliji“ in preklinjati.

izogibal in posnemajoč svojo zlahtno ženo je iskal tolažbe v molitvi in resnem delu. Res: „Lastna škoda ga izuči, komur dopovedati ni“.

Raznoterosti.

Zdravilo za pijanca. V neki vasi na Nemškem je živel mož, dober delavec in skrben oče svojim otrokom. Kedar pa se je vpijanil, hotel je vse razbiti ter bil kakor zverina. Njegovi prijatelji so žalostni opazovali, kako se mož vedno bolj in bolj udaja pijančevanju in premišljevali so, kako bi ga poboljšali. Dogovoré se z nekim zdravnikom in čakajo prilike. Ko se mož zopet vpijanil, pade domu se vračaje v jarek. Prijatelji ga poberejo in nesó domu. Nato pokličejo zdravnika, ki obveže pijancu nogo, kakor da bi si jo zlomil. Ko se bolnik zdrami in opazi na nogi obveze, misli, da si je res nogo zlomil. Zdravnik mu je zaukazal, da mora prav mirno se zadržati, vina nikakor ne piti. Tako je ležal v postelji šest tednov. Ko mu zdravnik dovoli vstati, mu zabiči, da se mora zadržati vseh vpijanljivih pijač, ako če popolnoma ozdraviti. Mož uboga in se tako odvadi pijančevanja. Še le čez leta, ko se ni bilo bati, da bi se udal prejšnji slabosti, mu prijatelji razodenejo, kako so ga pijančevanja odvadili.

Smešničar.

Tudi ročnost. „No, Marička, ali znaš že vse črke napisati?“ — „Ne, tetka, še ne.“ — „O, kaj si se pa doslej naučila v šoli?“ — „Tintne čačke lizati.“

Fanta sta na vse to le molčala in mirno korakala naprej proti svojemu domu. Naenkrat so jo vdrla za njima, ju zgrabili, in ju hoteli pretepati. Sram naj bo to takih surovežev, da že pri belem dnevu nismo več varni pred njimi. To je nemški fortšrit.

Št. Jakob v Rožu. (Pogreb.) Dne 30. aprila smo pri sv. Jakobu pokopali v najboljših letih umrlega Janeza Martinjaka p. d. Maručenjak v Št. Jakobu. Že čez leto je ta mož bolehal na želodcu; daleč okrog je iskal zdravja, a ni ga našel. Včasih mu je nekoliko odleglo; k velikonočni spovedi je še sam prišel v župnišče. Kmalu na to pa je zopet moral v posteljo in je začel znova otekati. Ranjki je bil ud Št. Jakobske požarne brambe in načelnikov namestnik ves čas od njenega pričetka. Bil je sploh priljubljen in znan tudi izven domače fare; zato je tudi udeležba pri pogrebu bila velikanska. Požarna bramba, ki se je pogreba udeležila v velikem številu in z zastavo, je ranjkega nesla k zadnjemu počitku. Prvokrat se je zastava nagnila v grob na krsto umrlega v znamenje sožalja in v slovo od dragega jej uda. N. v m. p.!

Dholica. (Vojak se je obesil.) J. Bugar, vojak 17. pešpolka v Celovcu, se je dne 6. maja v gozdu blizu Skrilj pri Dholici na nekem borovcu obesil. Doma je iz Kota, okraj Kamnik na Kranjskem, in še le 22 let star. Od vojakov je pobegnil dne 2. maja, in sicer že v drugič.

Zahtevajte

v svoj prid vselej

pristno Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo

samo v zavojih z varstveno znamko
župnika Kneippa in z imenom
Kathreiner ter se skrbno izogibajte
vseh manj vrednih posnemkov.

Novičar.

Na Koroškem.

Občni zbor Gospodarske zadrage se minulo nedeljo radi pogreba g. komendatorja Šumaha ni vršil. Vršil se bo zato prihodnji **binkoštni pondeljek** dne 23. t. m. pri Majerju v Škocijanu z že naznanjenim vsporedom.

„Učiteljski dom“ imel je v čitalničnih prostorih dne 11. t. m. svoj redni občni zbor. Iz poročila je razvidno, da je društvo vzdrževalo preteklo leto 5 pripravnikov (l. 1902/03. osem!). Dohodkov je bilo tekom leta 1999 K, stroškov 2059 K, društveni zaklad znaša 4156 K. Za prihodnje šolsko leto se bo vzelo par zmognih fantov v podporo. Prosilci naj spričevala pošljejo g. tajniku: Valentinu Podgorcu-u, vikarju v Marijanišču v Celovcu. — Cenjene rodoljube prosimo prav obilnih prispevkov za naše prepotrebno društvo!

Prvi občni zbor „Slovenskega krščansko-socialnega delavskega društva za Celovec in okolico“. Zadnjo soboto dne 14. t. m. smo se sešli slovenski delavci celovski k prvega občenemu zboru v gostilni pri „Zlatem studentu“. Dasi udeležba ni bila tako ogromna, kakor smo pričakovali, vendar se je shod nad vse povoljno obnesel. Po pozdravu sta podala tajnik in blagajnik svoja poročila. Zlasti nas je razveselilo blagajniško poročilo, iz katerega posnamemo darežljivost naših celovških rodoljubov in iz tega njih zanimanje za društvo. Iz tajniškega poročila smo zvedeli zlasti to, da dobimo od dne 19. t. m. svojo sobo v tukajšnjem benediktinskem poslopju „Kaufmanove ulice“ (Kaufmannngasse), kjer se bomo zbirali k shodom vsako prvo in tretjo soboto v mesecu ob 8. uri zvečer. Tam bomo imeli tudi svojo čitalnico, ki bo odprta vsaki večer od osmih naprej. Raznih knjig že imamo in tudi časopisi so že naročeni. Nato je dal predsednik g. J. Dobrovc besedo g. Osanu, ki nam je v izvrstno sestavljenem govoru in v krasnih besedah razložil pomen narodnosti. Narodnost mora biti prava, nikakor napeta. Katol. vera nikakor ne

nasprotuje pravi narodnosti. Le s pravo narodnostjo koristimo narodu, nikoli pa s fanatizmom (prena-petostjo). Spreten govornik je končal svoj zanimiv govor z vsestranskim odobravanjem in živio-klici. Tu se je pokazalo, da imamo med našim delavstvom zares zmogljive moči, to so zakladi, katere bo treba vzdigniti. Drugi govor je za sedaj moral izostati, toda pride na vrsto prihodnjč. Po nekaterih nasvetih se je shod zaključil. Pri prosti zabavi so nas razveseljevali naši izborni tamburaši in navduševali vrli pevci. Socijev ni bilo. Majhno krščansko-slovensko drevesce je vsajeno; upamo, da bo krepko rastlo in da se bodo mogli slovenski delavci v senci njegovih vej prav dobro počutiti.

Kako so nasprotniki agitirali? Znano je, kako so pri zadnji deželnozborski volitvi za kanalsko dolino nasprotniki pred volilnim dnem hujskali in begali volilce s svojimi običajnimi lažljivimi sredstvi zoper gosp. Fr. Grafenauerja. Očitati so mu tudi po časnikih nepoštenost, češ da je kot načelnik krajnega šolskega sveta nepošteno ravnal z denarjem. Pri zadnjih občinskih volitvah na Brdu je namreč nemškutar Matevž Robin očital zgoraj omenjeno nepoštenost g. Fr. Grafenauerju in drugim udom krajnega šolskega sveta, radi česa ga je načelnik tožil. Pri obravnavi so se poravnali tako, da je Robin prevzel obojestranske stroške in izjavil, da je bil vroč volilni boj kriv tega očitavanja, da pa ni hotel osebne poštenosti imenovanih gospodov nikakor napadati. Ta poravnava je pač značilna za našega nad vse uglednega poslanca g. Fr. Grafenauerja. Vkljub temu, da so nasprotniki tako nesramno izkoriščali to zadevo v svoje agitacijske namene in s tem veliko škodovali g. kandidatu, da ni bil izvoljen, in obmetavali njegovo poštenost in dobro ime s svojim smrdljivim nemškutarskim blatom, se je g. Grafenauer kot slovenski poštenjak vendar podal k poravnavi, in ni hotel svojemu bližnjemu napravljati večjih stroškov. Torej če je g. Fr. Grafenauer osebno pošten, kar je izjavil njegov nasprotnik, potem je pošten tudi sicer. Zapomnite si to za bodočnost in ne verjemite zapeljivim nasprotnikom zlasti ne pri volitvah.

Štajerski romarji v Celovcu. Zadnji pondeljek 16. t. m. dopoldne so došli štajerski in spodnje koroški romarji na svojem potovanju na sv. Višarje v naše mesto. Kakih 200 po številu so šli v procesiji po mestu, krasno pevajoč slovenske lavretanske litanije. Vstavili so se v mestni farni cerkvi, kjer so se milo razlegali lepi slovenski glasovi.

Celovško porotno sodišče. V soboto dne 7. maja je stal pred porotniki Martin Janež iz Medgorij zaradi tatvine iz navade. Bil je to poseben strokovnjak in ljubljani predmet njegovih zločinov je bila le perutnina. Kamor je stopila njegova noga, tako je gotovo zjutraj zmanjkalo gospodinji nekaj kur. Skoro bi rekel: „Kjer je hodil, kjer je bil, povsod le kure je lovil“. Ta nevarni „dihur“ dobil je tudi primerno kazen, namreč šest let, v katerih pač ne bo slišal mnogokrat kokodkanja priljubljenih mu pevkini.

Po slovenskih deželah.

Vegova stoletnica. Da bi slovenski narod natančneje spoznal velikega učenjaka in junaka Vego, založila je posojilnica in hranilnica v Moravčah brošuro Jurij Vega (predaval Fridolin Kaučič v društvu „Zvezda“ na Dunaju dne 6. marca 1904). Cena komadu 20 vin. Čisti dobiček je namenjen Vegovemu spomeniku v Ljubljani. — Naročila sprejema: g. Anton Učakar v Moravčah (Kranjsko).

Izvrsten okus kave dosežete s primešanjem

Vydrove žitne kave

POSKUSITE! Vzorec dragovoljno.
Poštna 5 kg. pošiljka 4 K 50 h franco.

„DOMAČI PRIJATELJ“
vsem odjemalcem zastoj pošiljati mesečno.

Vydrova tovarna žitne kave Praga-VIII.

Listnica uredništva.

A. Obletan v Libuach. Ker nam danes primanjkuje prostora, se pomenimo z Vami v prihodnji številki radi Vasega takozvanega „popravka“.

Več dopisov, novic in poročil smo radi pomanjkanja prostora morali odložiti do prihodnjč.

Loterijske številke od 14. maja 1904.

Trst	1	44	37	88	59
Linc	33	35	43	53	14

Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda!

Vabila.

Vabimo k veselici, katera se vrši binkoštni pondeljek ob 1/25. uri v gostilni A. Pogliča na Brnci. Vspored: 1. Tamburanje. 2. Deklamacija. 3. Tamburanje. 4. Igra: „Zakleta soba v gostilni pri „zlato goski“. Prosta zabava. Vstopnina: sedež 20 kr., stojšče 10 kr. — K mnogobrojni udeležbi vabijo
Brncani.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Priblovas in okolico priredi na binkoštni pondeljek dne 23. t. m. ob 1/4. uri popoldne v Doberlivi v „Narodnem domu“ veselico s sledečim vspevom: 1. Volitev odbora. 2. Poučni govor. 3. Šaloigra „Eno uro doktor“ (igrajo šmihelski igralci). Vmes pojata mešani in moški zbor. Vstopnina 20 vinarjev, sedeži 50 vinarjev. — K obilni udeležbi vabi
odbor.

NAZNANILA.

Na prodaj je

malo, p. d. **Foltačevo posestvo v Podgorji** (pri Št. Jakobu v Rožu). Svetá je 3 johe (posetve 4 birnje) s pašno pravico. Hiša stoji blizu kolodvora v Podgorji. — Več pove **Janez Rasinger**, p. d. Čošl na Hodnini, pošta Št. Jakob v Rožu.

Za birmo!

Cenene, samo dobre

ure,

blago iz zlata in srebra,
s triletnim pismenim jamstvom,
prodaja najbolj znana tovarniška zaloga ur

Ivan Živný,

Dunaj, Mariahilfergürtel 37.

Zahtevajte bogato ilustrovane cenike zastonj in franko.

Istrska vinarska zadruga v Pulju

prodaja v svoji

podružnici v Beljaku,
Freihausgasse št. 3.

sledeča popolnoma **natorna istrska vina** za sledeče cene na debelo, od železnice v Beljaku, brez sodov, v množinah od 56 l. naprej, in sicer:
rdeča vina: Teran II. 36 K, Teran I. 44 K, Stafela 36 K, Refoškat 60 K. Opolo (krvno vino) 56 K.

Bela vina: Namizno vino 40 K. Muskat II, 60 K. Muškat I, 104 K. Dugava 80 K.

Za točno postrežbo se jamči, sodi se dajejo na posodo.

Spoštovanjem

J. Kofler,

poslovodja.

Absolutno zajamčeno pristno mašno vino

priporoča je ljubljanski knezoškofijski ordinarijat vč. duhovščini za nakup pri kmetijskem društvu (zadrugi) v Vipavi zato, ker je pod strogim nadzorstvom župnika-dekana v Vipavi. — Razpošilja se od 56 litrov naprej čisto belo vino od 42 do 50 kron za 100 litrov loko kolodvor Postojna. Rdeče hribovsko namizno vino po 30 kron. — Vino je jako milega okusa, ker je npravljen po novem francoskem načinu. — Večje množine se zaračunijo nekoliko ceneje. — V zalogi so tudi finejša sortirana vina, kakor kraljevina po 50 K, pinela po 55 K, beli burgundec in laški rizling po 60 K ter stara buteljska vina, renski rizling in beli burgundec.

Naznanjam uljudno, da je ravno izšel moj

novi veliki cenik, ki obsega čez 600 podob, in katerega razpošiljam **zastonj in poštne prosto.** Ker razpošiljam svoje blago po celem svetu, je to dokaz, da je isto res fino, da so cene nizke in postrežba poštna. Naj se zatorej vsak zanesljivo obrne do moje trdke.

Z velespoštovanjem

H. Suttner,

urar in zalagatelj c. kr. avstrijskih uradnikov v Kranju (Krainburg).

Vse stroje za poljedelstvo in vinorejo.

Brizgalnice za sadno drevje

z mešalom za mešanico iz bakra in vapna tako, da se najedenkrat na dve cevi brizga,

brizgalnice (streljke) za sadno drevje z natanko namereno petrolovo mešanico,

svetilnice na aceten, da se ulové leteči hrošči,

hidravlične stiskalnice za vino,

stiskalnice za vino in ovočje z diferencialnim pritiskom,

stroje za drobljenje stiskanice,

čisto nove mline za grozdje,

nove priprave proti peronospori in za žveplenje,

sesalke za vino, cevi za vino,

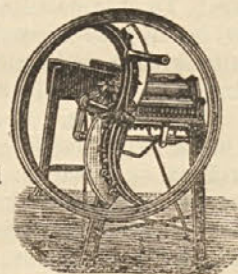
kakor tudi vse druge stroje za poljedelstvo, kot

zbiralnike (trierje), mlatilnice, vitale (gepel) i. t. d. razpošilja kot specialitete po najnižjih tovarniških cenah

IG. HELLER, DUNAJ, II., Praterstrasse 49.

Cenilniki zastonj in franko.

Dopisuje se v vseh jezikih.

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice sv. Marka se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri želočnih boleznih, ublažujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženó velike in male gliste ter vse od glist izhajajoče bolezni. Delujejo izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v želodu. Odpravijo vsako mrzlico in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim na maternici in madronu ter ne bi smele radi tega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobivajo se samo: **Mestna lekarna, Zagreb,** zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg šte. 73, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanaestorica se ne pošilja. — **Cena je naslednja in sicer franko dostavljena na vsako pošto:**

1 ducat (12 steklenic) 4 K, 2 ducata (24 steklenic) 8 K, 3 ducate (36 steklenic) 11 K, 4 ducate (48 steklenic) 14-60 K, 5 ducatov (60 steklenic) 17 K.

Imam na tisoče priznanih pism, da jih ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena nekaterih gg., ki so s posebnim vspehom rabili kapljice sv. Marka ter popolnoma ozdravili. Ivan Baratinčič, učitelj; Janko Kisur, kr. nadlogar; Stepan Borčić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Zofija Vukelić, šivilja; Josip Seljanić, seljak itd.

Ustanovljena 1. 1360.

Mestna lekarna, Zagreb,

Markov trg št. 73, poleg cerkve sv. Marka.

Zdravje je največje bogastvo!

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo z znamko „jelen“.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno. Kdor hoče dobiti zares zajamčeno pristno, perilo neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. Dobiva se povsod!

Varstvena znamka.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Aksijski kapital K 1.000.000.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pism, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme za vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavecije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.